

Llegendari

Súria

Ubicació

Comarca:	Bages
Coordenades:	
Latitud:	41.83104
Longitud:	1.75412
UTM Est (X):	396546
UTM Nord (Y):	4631767

Classificació

Número de fitxa	08274 - 12
Àmbit:	Patrimoni immaterial
Tipologia	Tradició oral
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Pública
Fitxes associades:	
Poble Vell	
Autoria de la fitxa	ARQUEOCIÈNCIA- J.M. Huélamo
Data de registre de la fitxa:	ds., 27/11/1999 - 01:00
Autoria de la darrera revisió:	Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.
Data de la darrera revisió:	dt., 14/09/2021 - 11:00

Descripció

LLEGENDA DEL MIG MÓN. Hi ha diverses versions, però la creença més explicada actualment consisteix en que Deu comença a crear el món en aquest punt i quan acabà, uní en aquest indret tots dos

extrems i el que es veu és la cicatriu d'aquesta unió (MARTIN et alií, 1996). LLEGENDA DE L'ORIGEN DE SÚRIA. Súria fou fundada pels moros que l'anomenaven Sória, i era regida per un rei. Passats molts anys, quan els moros ja havien estat foragitats, un surienc caigué presoner a Moreria. Quan el rei va assabentar-se que era de Súria, li digué que ell també ho era i que els cristians li havien usurpat el reialme. Li donà llibertat amb la condició que a Súria, al lloc on li va indicar, cerqués un document que acreditava el seu domini damunt la població. Tornat el presoner a Súria, cercà el document endebades. CASTELLANO, MASSANA, REGUANT, 1983). LLEGENDA DEL GORG DE L'OLLA . Al gorg de l'Olla anaven a cercar l'aigua per a us domèstic la gent que vivia a cal Banyes, però hi hagué una greu sequera que es perllongà durant set anys, durant els quals la única possibilitat d'obtenir aigua era llençant al clot una olla amb una corda, perquè arribés al fons, d'aquí segons la veu popular ve el seu nom (LOSADA, 2000). LLEGENDA DEL TOLL DELS ENCANTATS a la riera d'Hortons. El nom sembla provenir d'una llegenda que diu que se senten veus a l'apropar-se. Diuen que una vegada fa molts anys, va anar a aquest toll un pescador i, sembla ser, que quan va tirar la canya una veu li va dir "Tira la canya que tiraràs, que amb la canya no em pescaràs", l'home tot estranyat va pescar un peix i quan l'anava a posar al foc, va sentir les mateixes paraules que quant estava al toll pescant (LOSADA, 2000). PETJADES DEL CAVALL DE SANT JAUME, Són molt nombroses les pedres que s'assenyalen com haver passat pel seu damunt el cavall de Sant Jordi o del rei en Jaume, i s'hi veuen els forats on la bèstia, i segons la tradició popular, en passar-hi deixà la petjada, que no són altra cosa que unes cavitats d'origen geològic de formes més o menys arrodonides, en les quals el poble vol veure el cop de pota de la bèstia (AMADES, 1929). PRESENCIA D'ÈSSERS FANTÀSTICS I DE CAIRE DIABÒLIC De la creença en aquests éssers també hi ha constància a Súria. De tot un conjunt estudiats a la bibliografia científica i classificats per Casanova i Creus (CASANOVA, CREUS, 1998) es coneixen al Bages per exemple, indicis de menairons. Lamentablement aquestes creences no han estat ben estudiades a Súria. En el transcurs del treball de camp dut a terme en aquest inventari s'ha detectat encara la creença. En aquest sentit, una informació oral parla de la visió a la casa del Muntet cap als anys 1920 d'un personatge "baix i obscur que es va posar als peus del llit de dues nenes, però que es va esvaïr en el moment en que el seu pare va entrar a l'habitació. La mateixa informant, parla també d'una altra història a la mateixa casa: "un dia (dins dels molts que passava alguna cosa estranya) en un llit on hi havia quatre nenes es veien nou peus". A més, es tradició l'existència d'un llibre amb receptes i conjurs de caràcter sanador, encara que no se sap res sobre aquest particular (Informació proporcionada pel Sr. Eduard Zomeño, desembre de 1999). Resulta d'interès el fet de la recopilació duta a terme a Súria, en un treball de camp realitzat cap a la dècada de 1930. En aquest estudi va ser advertida la presència de "familiars", o sigui, diables ficats a la llar o mals esperits (GRIERA, 1935-1947: V, 28). Lamentablement no se sap res més sobre informacions complementaries relatives a aspectes d'interès per a la catalogació d'aquestes entitats fantàstiques, com poden ser les seves obres o proeses, comportaments, capacitats, la manera de deslliurar-se'n, la seva rondallística, etc.

Observacions:

LLEGENDA DEL PLA DE PINYERS. En aquest lloc existeix la tradició oral de que una estela vertical marcava la situació d'un tresor (Informació oral d'Isidre Suades). LLEGENDA DE L'ERA DE LES BRUIXES, Lloc on no creix res, situat prop de les cases del Samuntà. Deien que era el lloc on sortien les bruixes per la nit. LLEGENDA DE LES MONEDES DE SANT SALVADOR DEL QUER. Ramon Giró, un antic fuster d'ofici, fou qui construí la fàbrica i colònia del Fusteret. La llegenda indica que un surienc presoner dels carlins va indicar per carta a la seva família el lloc on havia amagat unes monedes d'or que havien de servir per a pagar un rescat per alliberar-lo. Com que els parents no sabien llegir li van ensenyar la carta a Ramon Giró (el Fusteret) qui va enganyar a la família apoderant-se del tresoret, amagat al camí de l'ermita de Sant Salvador del Quer (REGUANT, 1997). De tota manera, la llegenda no sembla versemblant si tenim en compte que la tercera guerra carlina a la que es fa referència, va començar el 1872 i ja l'any anterior, o sigui, el 1871 es van autoritzar dues preses amb els seus salts d'aigua, que mourien la seva fàbrica, en funcionament l'any següent (REGUANT, 1997). Una altra història oral relacionada amb la família Giró i monedes, consisteix en

que cap a la dècada de 1940, els Giró, de cal Fusteret, al barri de Sant Jaume, van llençar al riu un matalàs vell, fet de fulles de blat de moro. La canalla del barri va rescatar-lo, el va obrir i va trobar algunes monedes d'or, les quals van fer servir per a fer-les saltar sobre l'aigua del riu (Informació oral cal Gal) LLEGENDA DEL MORO ENTERRAT Els cristians estaven defensant el castell, quant els cristians varen aconseguir trencar el setge i en la fugida, a les Cabanasses, va caure el cavall amb el cabdill àrab i van morir, enterrant-se ambdós al mateix lloc. La llegenda diu que en aquest lloc va sortir un gros oliver, que cada tardor donava mitja quartera d'olives d'un color verd vermellós que eren els colors del vestit i la capa que portaven el moro i el cavall (CLIMENT, 1973) LLEGENDA DE TORREMALÚS. Torremalús era un hostel on s'hostatjaven viatgers i traguers i es comentava que alguns d'ells havien desaparegut misteriosament. Un dia es va allotjar un jove que portava forces diners i la criada el va advertir de que si s'hi quedava el matarien per robar-los-hi. Sembla ser que eren els amos els autors de les desaparicions deixant caure un gran pes al llit on dormien els viatgers. La criada li va demanar que l'ajudés a escapar-se i així se salvarien tots dos. (MARTÍN et alí, 1996).

Bibliografia

AMADES, Joan (1929) "El culte a la pedra" Butlletí de Dialectologia Catalana, Gener-Desembre, pp. 57-65, Vol. XVII, Barcelona.

CALLEJO, Jesús (1994) Duendes, Madrid, EDAF, CALLEJO, Jesús (1996) Gnomos, Madrid, EDAF.

CASANOVA, Joan; CREUS, Joan. (1998). "Els petits éssers fantàstics: Inventari i recerca sobre l'origen del llegendari". Revista d'etnologia de Catalunya, nº 13, Novembre 1998, p. 140-143. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana.

CASTELLANO, A.; MASSANA, I.; REGUANT, J. (1983) Súría. Km. 0, Súría.

CATÀLEG (inèdit). Catàleg del Grup de Recerca i Conservació del Patrimoni del Centre Excursionista de Súría.

CLIMENT, Ramon (1973) "El setge" Suria. Semanario de información Local, Núm. 1,121, pp. 1-2, Dia 06.10.1973, Manresa, Red Catalana de Prensa.

GRIERA, Antoni (1935-1947) Tresor de la Llengua, de les tradicions i de la cultura popular de Catalunya, Barcelona, Edicions Catalunya.

LOSADA, Cristina (2000) Toponímia de Súría. Treball mecanografiat pel 2n curs de Batxillerat B. Súría.

MARTÍN, C. et al. (1996) Llegendes i cantalles del Bages. La memòria mítica dels nostres avis. Manresa: Angle Editorial.

